

พฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณของ
คนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร

Financial Planning Behaviors for Retirement Preparation of
Working Age People in Bangkok

ภาวิตา บำรุงศรี¹ และ นัทธมน ธีระกุล²

Pawita Bumrungsri¹ and Nuttamon Teerakul²

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มแรงงานประจำ และกลุ่มแรงงานไม่ประจำที่มีอายุระหว่าง 22 - 60 ปี แล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า แรงงานทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มแรงงานประจำมีอาชีพที่มั่นคง และได้รับสิทธิความคุ้มครองทางกฎหมายและหลักประกันทางสังคมจากการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่อยู่ในสถานะโสด และมีเงินออมเป้าหมายหลังเกษียณสูงกว่า ในขณะที่กลุ่มแรงงานไม่ประจำ ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย ทำให้ไม่ได้รับสิทธิความคุ้มครองทางกฎหมายและหลักประกันทางสังคมจากการประกอบอาชีพ มีภาระครอบครัว แต่กลับมีเงินออมเป้าหมายหลังเกษียณต่ำกว่า อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันทั้ง 2 กลุ่มแรงงานยังคงมีเงินออมไม่เพียงพอสำหรับใช้ในวัยเกษียณ

แรงงานทั้ง 2 กลุ่ม มีพฤติกรรมการเลือกรูปแบบการออมและการลงทุนที่ไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มแรงงานประจำจะมีรูปแบบที่หลากหลายมากกว่า อีกทั้ง ยังพบว่ากลุ่มแรงงานประจำจะมีการออมและการลงทุนในระยะปานกลาง - ยาว เช่น การทำประกันชีวิต มากกว่ากลุ่มแรงงานไม่ประจำ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบการออมและการลงทุนของแรงงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส การมีบุตร รายได้ส่วนบุคคล ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล เงินออมเป้าหมายหลังเกษียณ การยอมรับความเสี่ยง และประสบการณ์ในการออมและการลงทุน

คำสำคัญ : วัยเกษียณอายุ คนวัยทำงาน พฤติกรรมการวางแผนทางการเงิน แรงงานประจำ แรงงานไม่ประจำ

---

*Corresponding author. E-mail: mayassme@gmail.com

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (ภาคพิเศษ) คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

²อาจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Abstract

The purpose of this study was to investigate the financial planning behaviors for retirement preparation of working age people in Bangkok. The data was collected by using questionnaires from 400 samples of permanent and non-permanent workers, between 22-60 years and then analyzed with descriptive statistics.

The results showed that both groups of workers had different personal characteristics. Permanent workers had a stable career and granted the legal rights and social security from work, single and had higher saving goal for retirement compared with non-permanent workers. On the other hand, it is noticeable that non-permanent workers had self-employed that cause to have not receive the legal rights and social security from work, had family but had saving goal for retirement less than permanent workers. However, both labor groups still do not have enough savings for retirement.

Moreover, there are no significantly different between the worker groups in terms of saving and investment patterns they have chosen. However, permanent workers had more diverse patterns compared with another group. Another find out that cannot be ignored was medium-long term patterns, such as life insurance which non-permanent workers had less savings and investments.

Factors significantly affecting the saving and investment patterns chosen by the workers consist of age, occupation, status, income, expenses, target savings after retirement, risk and experience.

Keywords: retirement age, working age people, financial planning behaviors, permanent workers, non-permanent workers

ที่มาและความสำคัญ

เศรษฐกิจโลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง และอยู่ในสถานการณ์เศรษฐกิจตกต่ำ เป็นเหตุให้ภาคธุรกิจภาคประชาชน และผู้สูงอายุได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน รัฐบาลจึงมีภาระทางการคลังของประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการไม่ว่าจะเป็นเงินบำนาญ เบี้ยยังชีพ ประกันสังคม หรือประกันสุขภาพต่าง ๆ (สุพัตรา สมวงศ์ และบังอร สวัสดิ์สุข, 2559)

ปัจจุบันภาวะผู้สูงอายุ เป็นกระแสสำคัญของโลก โดยประเทศไทยถือเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ต้องเตรียมรับมือกับสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากมีการก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว นั่นคือ มีผู้สูงอายุมากกว่าเด็ก ซึ่งสามารถใช้ดัชนีผู้สูงอายุเปรียบเทียบระหว่างจำนวนเด็กกับผู้สูงอายุได้ โดยดัชนีผู้สูงอายุในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – 2578

ตารางที่ 1 ดัชนีผู้สูงอายุของประเทศไทย พ.ศ. 2548 – 2578

ปี (พ.ศ.)	ประชากร (ล้านคน)			ดัชนีผู้สูงอายุ (จำนวนผู้สูงอายุ/เด็ก 100 คน)
	ทั้งหมด	วัยเด็ก	ผู้สูงอายุ	
2548	62.2	14.3	6.4	45.0
2553	63.7	13.2	7.5	57.0
2558	65.1	11.8	10.4	87.77
2563	65.1	11.2	11.0	98.0
2568	65.1	10.4	12.9	123.6
2573	64.5	9.8	14.6	149.9
2578	63.4	9.1	15.9	174.4

ที่มา : ปัทมา ว่าพัฒนางศ์ และ ปราโมทย์ ปราสาทกุล (2556) ;สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556) รายงานทุกคน ทำงานเพื่อให้ได้เงิน โดยเงินถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิต และยังสามารถใช้ในการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณได้ แต่การประกอบอาชีพที่แตกต่างกันของบุคคลย่อมมีความมั่นคงในการทำงานและความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจที่ต่างกัน โดยแรงงานประจำย่อมมีความมั่นคงในการทำงานมากกว่าแรงงานไม่ประจำ เนื่องจากอยู่ในกรอบความคุ้มครองของกฎหมายคุ้มครองแรงงาน มีหลักประกันสังคมจากการทำงาน ตลอดจนได้รับความรู้สึกปลอดภัย และเชื่อมั่นว่าจะยังคงมีงานทำ มีรายได้แน่นอน และสามารถทำงานได้จนเกษียณอายุ แต่สำหรับแรงงานไม่ประจำ ซึ่งถือเป็นผู้มีงานทำที่ไม่ได้อยู่ในกรอบความคุ้มครองของกฎหมายคุ้มครองแรงงาน และหลักประกันสังคม ส่วนใหญ่มีความมั่นคงทางการเงินน้อยกว่าผู้ที่ทำงานประจำ เนื่องจากเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ ทำงานชั่วคราว ทำให้มีค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่ไม่แน่นอน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การวางแผนทางการเงินของกลุ่มแรงงานประจำและแรงงานไม่ประจำอาจมีความแตกต่างกัน (กองวิจัยตลาด และ กองส่งเสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2557)

จากสถานการณ์และสถิติดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากกรุงเทพมหานครมีกำลังแรงงานอยู่ในพื้นที่จำนวนมาก จากผลการสำรวจจำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงาน และเพศ พ.ศ. 2560 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระบุว่ากรุงเทพมหานครมีกำลังแรงงานรวม (กำลังแรงงาน

ปัจจุบันและกำลังแรงงานที่รอฤดูกาล) จำนวน 5,301,200 คน ซึ่งถือว่ามีจำนวนมากที่สุดในประเทศ อีกทั้งยังรวมถึงแรงงานประจำและแรงงานไม่ประจำด้วย ดังนั้นการเตรียมความพร้อมเพื่อการใช้ชีวิตหลังเกษียณ จึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับคนวัยทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการเตรียมความพร้อมในด้านการเงิน ซึ่งจะสามารถช่วยลดภาระทางการคลังของประเทศลงได้ (กัญญารัช วงศ์ภูคา, 2557)

จากสถานการณ์การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยและความจำเป็นในการเตรียมพร้อมของคนวัยทำงานที่กำลังจะก้าวเข้าสู่วัยเกษียณในอนาคตนั้น ทำให้ที่ผ่านมามีการศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณพอสมควร เช่น งานของพัฒน์ ทองพิง (2555) เป็นการศึกษาความรู้ความเข้าใจ และศึกษาปัจจัย รวมทั้งเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเมื่อยามเกษียณอายุของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กรัณฐรัตน์ ดวงใจสืบ (2555) เป็นศึกษาพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในประเทศไทย ซึ่งใช้ข้อมูลทฤษฎีภูมิในการศึกษา ส่วนการศึกษาของชานีเยธ ช่างวัฒนกุล (2559) เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ของประชาชนจังหวัดสตูล ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ และจากการรวบรวมผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณยังไม่มีการศึกษาวิจัยเฉพาะเจาะจงถึงกลุ่มวัยทำงาน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรงงานประจำ และกลุ่มแรงงานไม่ประจำ ที่มีอายุระหว่าง 22 – 60 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มวัยทำงานที่อยู่ในช่วงเริ่มทำงานที่แรกจนถึงเข้าใกล้วัยเกษียณ และเป็นกลุ่มวัยทำงานที่มีความมั่นคงในการทำงานแตกต่างกัน ทำให้อาจมีการวางแผนทางการเงินที่แตกต่างกัน และด้วยเหตุผลที่ว่าแรงงานในกรุงเทพมหานครมีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) สูงที่สุดในประเทศ ค่าครองชีพสูงกว่าต่างจังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ประชากรวัยทำงานมีปริมาณมากกว่าในต่างจังหวัด รวมทั้งมีความหลากหลายในอาชีพ

จากข้อมูลข้างต้น ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นด้านพฤติกรรม ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการวางนโยบายหรือมาตรการการดูแลผู้สูงอายุ การส่งเสริมการออม เพื่อช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องดูแลผู้สูงอายุในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการออมและการลงทุนระหว่างกลุ่มแรงงานประจำและกลุ่มแรงงานไม่ประจำ

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างคนวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 22 – 60 ปี ที่ทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560) พบว่าในกรุงเทพมหานครมีผู้มีกำลังแรงงานรวม ซึ่งหมายถึง กำลังแรงงานปัจจุบันและกำลังแรงงานที่รอฤดูกาล จำนวน 5,301,200 คน ดังนั้นจึงใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (Taro Yamane, 1973) (อำนาจ มณีศรีวงศ์กุล, 2548) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2} \quad n = \frac{5,301,200}{1 + 5,301,200 (0.05)^2} \quad n = 399.97$$

โดยที่ n = จำนวนหรือขนาดของตัวอย่าง

N = จำนวนแรงงานทั้งสิ้น จำนวน 5,301,200 คน

e = ระดับความคาดเคลื่อนในการประมาณค่า (0.05) ของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

ดังนั้นการศึกษานี้จะใช้กลุ่มตัวอย่างที่ 400 ตัวอย่าง โดยแบ่งใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากมีการแบ่งแรงงานที่มีงานทำออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรงงานประจำ และกลุ่มแรงงานไม่ประจำ จึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มแรงงานแต่ละประเภทในจำนวนกลุ่มละ 200 ตัวอย่างเท่า ๆ กัน รวมทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญ (accidental sampling) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มแรงงานประจำ และกลุ่มแรงงานไม่ประจำตามสถานที่ หรือบริเวณ ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า มหาวิทยาลัย หรือตลาด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย กลุ่มปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพสิทธิที่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายและหลักประกันทางสังคม สถานภาพสมรส จำนวนบุตร รายได้ส่วนบุคคล ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ภาระหนี้สิน ณ ปัจจุบัน ประเภทของหนี้สิน ภาระทางการเงินและค่าใช้จ่ายประจำ การยอมรับความเสี่ยง ความรู้และประสบการณ์ในการออมและการลงทุน เงินออมเป้าหมายหลังเกษียณ

การคาดการณ์สถานะเงินออมสำหรับการใช้ชีวิตหลังเกษียณ สัดส่วนเงินออม ณ ปัจจุบันต่อเงินออมเป้าหมายหลังเกษียณ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมด้านรูปแบบการออมและการลงทุน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลากออมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ประกันชีวิต กองทุนต่าง ๆ สัจหากรมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ และหุ้นในตลาดหลักทรัพย์

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุน ประกอบด้วย 1) กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของการออมและการลงทุน ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการออม ผลตอบแทนและผลประโยชน์ ปัจจัยอื่น ๆ และ 2) กลุ่มปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

สถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมจะถูกนำมาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อใช้ในการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย และมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาสรุปผลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและการลงทุนด้านรูปแบบการออมและการลงทุน จะใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการอธิบายข้อมูล โดยค่าสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุน ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1) ใช้มาตราวัดของ Likert's Scale ในการวัดความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุน โดยกลุ่มปัจจัยที่ใช้มาตราวัดดังกล่าว คือ กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของการออมและการลงทุน และกลุ่มปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ โดยการศึกษานี้จะประเมินความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวข้างต้น โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541: 167) เป็นระดับการประเมินดังนี้

ระดับ	ความหมาย
5	ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบมากที่สุด
4	ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบมาก
3	ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบปานกลาง
2	ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบน้อย
1	ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบน้อยที่สุด

จากนั้นนำค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อมูลมาเทียบกับเกณฑ์ในการให้ความหมาย โดยใช้เกณฑ์กำหนดความหมายขอบเขตของค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสต์ (John W. Best) (Best, 1981: 182) รายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
4.50 – 5.00	ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบมากที่สุด
3.50 – 4.49	ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบมาก
2.50 – 3.49	ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบปานกลาง
1.50 – 2.49	ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบน้อย
1.00 – 1.49	ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบน้อยที่สุด

2.2) ใช้การทดสอบ Chi-Square ในการหาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับรูปแบบการออมและการลงทุน และใช้ในการเปรียบเทียบรูปแบบการออมและการลงทุนระหว่างกลุ่มแรงงานประจำและกลุ่มแรงงานไม่ประจำ ประกอบกับใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ช่วยในการอธิบายผลที่ได้จากการหาความสัมพันธ์ และการเปรียบเทียบ

3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการออมและการลงทุนระหว่างกลุ่มแรงงานประจำและกลุ่มแรงงานไม่ประจำโดยใช้การทดสอบ Chi-Square เพื่อทดสอบความเป็นเอกภาพ (Test of Homogeneity) และใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายเปรียบเทียบข้อมูลของทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง ค่าสถิติที่นำมาใช้ในการอธิบาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิตหลังเกษียณของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ

ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 - 40 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมตอนต้น มีอาชีพพนักงานหรือลูกจ้าง รองลงมาทำอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ส่วนใหญ่ได้รับสิทธิจากการประกอบอาชีพมากกว่า 1 สิทธิ มีสถานภาพสมรส รองลงมาโสด และมีบุตร/ธิดา 1 คนขึ้นไป มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 26,090.35 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 18,639.25 บาท มีหนี้สินส่วนบุคคลเฉลี่ย 237,319.50 บาท มีภาระทางการเงินและค่าใช้จ่ายประจำมากกว่าร้อยละ 75 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ไม่เกินร้อยละ 5 และมีประสบการณ์ในการออมและการลงทุนมากกว่า 5 ปี โดยมีประสบการณ์สูงสุดอยู่ที่ 40 ปี มีเงินออมเป้าหมายหลัง

เกษียณเฉลี่ย 3.90 ล้านบาท โดยในปัจจุบันมีเงินออมเฉลี่ยร้อยละ 16.19 ของเงินออมเป้าหมาย หากพิจารณาแยกตามกลุ่มแรงงานประจำและกลุ่มแรงงานไม่ประจำ พบว่า มีลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน

กลุ่มแรงงานประจำ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 22-30 ปี จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับอาชีพที่ทำ คือ พนักงานหรือลูกจ้าง และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ทำให้ได้รับสิทธิและความคุ้มครองต่าง ๆ จากการประกอบอาชีพ โดยจำนวนเกินครึ่งมีสถานภาพโสด ไม่มีบุตร/ธิดา มีรายได้เฉลี่ย 30,200.70 บาทต่อเดือน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 21,336 บาทต่อเดือน และมีหนี้สิน ณ ปัจจุบันเฉลี่ย 310,759 บาท ซึ่งสูงกว่ากลุ่มแรงงานไม่ประจำ โดยเป็นหนี้สินประเภทบัตรเครดิตมากที่สุด

กลุ่มแรงงานไม่ประจำ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 41-50 ปี จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา ทำให้มีโอกาสประกอบอาชีพเช่นเดียวกับกลุ่มแรงงานประจำได้ยาก อาชีพส่วนใหญ่จึงเป็นการค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ทำให้ไม่ได้รับสิทธิใด ๆ จากการประกอบอาชีพ และในกลุ่มแรงงานไม่ประจำเกินครึ่งมีภาระครอบครัว คือ สมรสแล้ว และมีบุตร/ธิดา มีรายได้เฉลี่ย 21,980 บาทต่อเดือน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 15,942.50 บาทต่อเดือน และมีหนี้สิน ณ ปัจจุบันเฉลี่ย 163,880 บาท ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มแรงงานประจำ สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการมีรายได้ไม่แน่นอน ทำให้มีโอกาสในการก่อหนี้ได้ยากกว่า โดยมีหนี้สินประเภทที่อยู่อาศัยมากที่สุด

สำหรับประสบการณ์ในการออมและการลงทุน ถึงแม้ว่ากลุ่มแรงงานประจำจะมีประสบการณ์น้อยกว่า แต่ก็มีการตั้งเป้าหมายเงินออมในวัยเกษียณไว้สูงกว่ากลุ่มแรงงานไม่ประจำ ซึ่งอาจเกิดมาจากสาเหตุเฉพาะส่วนบุคคล เช่น ความมั่นคงทางรายได้ อันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน โอกาสในการหารายได้เมื่อเข้าสู่วัยเกษียณ และการวางแผนทางการเงินที่มีความแตกต่างกัน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ณ ปัจจุบัน ส่วนใหญ่กลุ่มแรงงานทั้ง 2 กลุ่มคาดว่าจะมีเงินออมไม่เพียงพอสำหรับใช้ชีวิตหลังเกษียณ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยคาดว่าจะมีเงินออมเพียงพอในวัยเกษียณ เนื่องจากมีการวางแผนการออม โดยออมเงินในฝากธนาคารร่วมกับการออมและลงทุนในระยะปานกลางและระยะยาว เช่น การทำประกันชีวิต กองทุนต่าง ๆ สัจหากรมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ และหุ้นในตลาดหลักทรัพย์

ผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมและการลงทุนของกลุ่มตัวอย่างคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ ด้านรูปแบบการออมและการลงทุน

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างแรงงานมีการออมเงิน จำนวน 379 ราย โดยเป็นกลุ่มแรงงานประจำ 188 ราย และกลุ่มแรงงานไม่ประจำ 191 ราย ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างแรงงานมีการเลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปได้ใน 4 รูปแบบหลัก ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ฝากเงินไว้กับธนาคารเพียงรูปแบบเดียว

จากการศึกษาในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างแรงงานมีการออมและลงทุนในรูปแบบที่ 1 มากที่สุด (ร้อยละ 47.76) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มแรงงานประจำและกลุ่มแรงงานไม่ประจำ จำนวน 78 และ 103 ราย ตามลำดับ โดยรูปแบบดังกล่าวเป็นการฝากเงินไว้กับธนาคารเพียงอย่างเดียว

รูปแบบที่ 2 เป็นการออมและลงทุนในระยะปานกลางหรือระยะยาว (รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งแต่ไม่ฝากธนาคาร)

จากการศึกษาในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างแรงงานมีการออมและลงทุนในรูปแบบที่ 2 น้อยที่สุด (ร้อยละ 3.69) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มแรงงานประจำและกลุ่มแรงงานไม่ประจำ จำนวน 6 และ 8 ราย ตามลำดับ โดยรูปแบบดังกล่าวเป็นการออมและลงทุนในสลากออมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ประกันชีวิต สหกรณ์ออมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ และหุ้นในตลาดหลักทรัพย์เพียงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

รูปแบบที่ 3 เป็นการออมและลงทุนมากกว่า 1 รูปแบบ (โดยมีการฝากเงินกับธนาคาร)

จากการศึกษาในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างแรงงานมีการออมและลงทุนในรูปแบบที่ 3 ประมาณเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 44.59) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มแรงงานประจำและกลุ่มแรงงานไม่ประจำ จำนวน 94 และ 75 ราย ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า มีกลุ่มตัวอย่างแรงงานจำนวนไม่น้อยที่มีการออมและลงทุนมากกว่า 1 รูปแบบ เช่น ฝากเงินไว้กับธนาคารร่วมกับการซื้อสลากออมทรัพย์ หรือฝากเงินไว้กับธนาคารร่วมกับการทำประกันชีวิต เป็นต้น

รูปแบบที่ 4 เป็นการออมและลงทุนมากกว่า 1 รูปแบบ (โดยไม่ฝากเงินในธนาคาร)

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างแรงงานยังไม่นิยมเลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 4 (ร้อยละ 3.96) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มแรงงานประจำและกลุ่มแรงงานไม่ประจำ จำนวน 10 และ 5 ราย ตามลำดับ โดยรูปแบบดังกล่าวเป็นการออมและลงทุนในสลากออมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ประกันชีวิต สหกรณ์ออมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ และหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ร่วมกันมากกว่า 1 รูปแบบ

ตารางที่ 2 ลักษณะการเลือกรูปแบบการออมและการลงทุนของกลุ่มตัวอย่างคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ จำแนกตามประเภทแรงงาน

ลักษณะการเลือกออม และลงทุน	แรงงาน				รวม (n=379)	
	ประจำ (n=188)		ไม่ประจำ (n=191)		จำนวน(ราย)	ร้อยละ
	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ		
รูปแบบที่ 1	78	41.49	103	53.92	181	47.76
เงินฝากธนาคาร	78	100.00	103	100.00	181	100.00
รูปแบบที่ 2	6	3.19	8	4.19	14	3.69
สลากออมทรัพย์	-	-	5	62.50	5	35.72
พันธบัตรรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ	-	-	1	12.50	1	7.14
ประกันชีวิต	3	50.00	-	-	3	21.43
กองทุนต่าง ๆ	-	-	-	-	-	-
สังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์	2	33.33	2	25.00	4	28.57
หุ้นในตลาดหลักทรัพย์	1	16.67	-	-	1	7.14
รูปแบบที่ 3	94	50.00	75	39.27	169	44.59
เงินฝาก + สลากออมทรัพย์	19	20.21	24	32.00	43	25.44
เงินฝาก + พันธบัตร	4	4.26	-	-	4	2.37
เงินฝาก + ประกันชีวิต	26	27.66	11	14.67	37	21.89
เงินฝาก + กองทุนต่าง ๆ	5	5.32	3	4.00	8	4.73
เงินฝาก + สักหาและอสังหา	1	1.06	15	20.00	16	9.47
เงินฝาก + หุ้นในตลาดหลักทรัพย์	3	3.19	-	-	3	1.78
เงินฝาก 2 รูปแบบ	36	38.30	22	29.33	58	34.32
รูปแบบที่ 4	10	5.32	5	2.62	15	3.96
มากกว่า 1 รูปแบบ (ไม่ฝากเงิน)	10	5.32	5	2.62	15	3.96

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ : 1/ รูปแบบที่ 1 : เงินฝากธนาคารเพียงรูปแบบเดียว

รูปแบบที่ 2 : รูปแบบระยะปานกลางหรือระยะยาว (รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งแต่ไม่ฝากธนาคาร)

รูปแบบที่ 3 : มากกว่า 1 รูปแบบ (โดยมีการฝากเงินกับธนาคาร)

รูปแบบที่ 4 : มากกว่า 1 รูปแบบ (โดยไม่ฝากเงินกับธนาคาร)

: 2/ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

: 3/ ร้อยละของจำนวนตัวอย่างที่มีการออม

จะเห็นว่าพฤติกรรมการออมและการลงทุนของกลุ่มตัวอย่างแรงงาน 2 กลุ่ม มีความคล้ายคลึงกันในส่วน
ของรูปแบบที่ 1 แต่แตกต่างกันในส่วนรูปแบบที่ 2 - 4 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างแรงงานออมโดยฝากเงินไว้กับ

ธนาคารเพียงรูปแบบเดียวเป็นจำนวนมาก หากออมและลงทุนในรูปแบบอื่น ๆ จะยังคงมีการฝากเงินไว้กับธนาคารร่วมด้วย โดยกลุ่มแรงงานประจำมีแนวโน้มเลือกออมและลงทุนได้หลากหลายรูปแบบมากกว่ากลุ่มแรงงานไม่ประจำ สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มแรงงานประจำมีการวางแผนทางการเงิน โดยจัดการกับความเสี่ยงได้มากกว่ากลุ่มแรงงานไม่ประจำ เนื่องจากมีการออมและลงทุนในระยะปานกลางและระยะยาวในสัดส่วนที่สูงกว่า

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนของกลุ่มตัวอย่างคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนของกลุ่มตัวอย่างคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการออมและการลงทุน

ปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ อาชีพ สถานภาพ การมีบุตร รายได้ส่วนบุคคล ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ประสบการณ์ในการออมและการลงทุน และเงินออมเป้าหมายหลังเกษียณมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการออมและการลงทุนของกลุ่มตัวอย่างคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยสิทธิที่ได้รับจากการประกอบอาชีพ และปัจจัยหนี้สินส่วนบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการออมและการลงทุนของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

ผลการศึกษาปัจจัยผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนของกลุ่มตัวอย่างคนวัยทำงานในกรุงเทพฯ แยกตามรูปแบบการออมและการลงทุนทั้ง 4 รูปแบบ พบว่า บุคคลในครอบครัว จัดเป็นบุคคลที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 2 – 4 แต่สำหรับการออมและลงทุนในรูปแบบที่ 1 นั้น ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากที่สุด คือ พนักงานธนาคาร/สถาบันการเงิน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการออมและการลงทุน

ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการออมและการลงทุน ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยผลตอบแทนและผลประโยชน์ ปัจจัยวัตถุประสงค์ในการออม และปัจจัยอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อการเลือกออมและลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ แยกตามรูปแบบการออมและการลงทุนทั้ง 4 รูปแบบได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ฝากเงินไว้กับธนาคารเพียงรูปแบบเดียว

ปัจจัยผลตอบแทนและผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบที่ 1 ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 1 เนื่องจากได้รับความคุ้มครองจากสถาบันการเงิน สำหรับปัจจัยวัตถุประสงค์ในการออม มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบที่ 1 ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีวัตถุประสงค์ในการเลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 1 เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามที่จำเป็น/ฉุกเฉิน เพื่อเก็บไว้ให้บุตรหลาน และเพื่อการรักษาพยาบาลในยามเจ็บป่วย มากที่สุดใน 3 เป็นอันดับแรก และ

ปัจจัยอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบที่ 1 ในระดับปานกลาง โดยสภาพคล่องของเงินออม/ลงทุน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2 เป็นการออมและลงทุนในระยะปานกลางหรือระยะยาว (รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งแต่ไม่ฝากธนาคาร)

ปัจจัยผลตอบแทนและผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบที่ 2 ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 2 เนื่องจากได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ เช่น สิทธิในการลุ้นรางวัลเลขท้ายสลาก สิทธิในการลดหย่อนภาษี เป็นต้น สำหรับปัจจัยวัตถุประสงค์ในการออม มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบที่ 2 ในระดับมาก ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีวัตถุประสงค์ในการเลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 2 เพื่อเก็บไว้ให้บุตรหลาน เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความมั่นคงให้กับตัวเอง และเป็นการลงทุนเพื่อได้มาซึ่งกำไร มากที่สุดใน 3 เป็นอันดับแรก และปัจจัยอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบที่ 2 ในระดับมาก โดยระดับความเสี่ยง เป็นสาเหตุที่สำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3 เป็นการออมและลงทุนมากกว่า 1 รูปแบบ (โดยมีการฝากเงินกับธนาคาร)

ปัจจัยผลตอบแทนและผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบที่ 3 ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 3 เนื่องจากความคุ้มครองจากสถาบันการเงินสำหรับปัจจัยวัตถุประสงค์ในการออม มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบที่ 3 ในระดับมาก ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีวัตถุประสงค์ในการเลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 3 เพื่อเก็บไว้ใช้ในวัยเกษียณ เพื่อเก็บไว้ให้บุตรหลาน และเพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความมั่นคงให้กับตัวเอง และเก็บไว้ใช้ในยามที่จำเป็น/ฉุกเฉิน มากที่สุดใน 3 เป็นอันดับแรก และปัจจัยอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบที่ 3 ในระดับมาก โดยสภาพคล่องของเงินออม/ลงทุน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 3

รูปแบบที่ 4 เป็นการออมและลงทุนมากกว่า 1 รูปแบบ (โดยไม่ฝากเงินในธนาคาร)

ปัจจัยผลตอบแทนและผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบที่ 4 ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 4 เนื่องจาก เนื่องจากได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ ทางด้านการลุ้นรางวัล และการลดหย่อนภาษี สำหรับปัจจัยวัตถุประสงค์ในการออม มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบที่ 4 ในระดับมาก ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีวัตถุประสงค์ในการเลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 4 เพื่อเก็บไว้ในวัยเกษียณ เพื่อเก็บไว้ให้บุตรหลาน และเพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความมั่นคงให้กับตัวเองมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก และปัจจัยอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบที่ 4 ในระดับมาก โดยระดับความเสี่ยง และสภาพคล่องของเงินออม/ลงทุน มีอิทธิพลพอ ๆ กัน สำหรับการเลือกออมและลงทุนในรูปแบบที่ 4

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการออมและการลงทุนระหว่างกลุ่มแรงงานประจำและกลุ่มแรงงานไม่ประจำ

กลุ่มแรงงานประจำและกลุ่มแรงงานไม่ประจำ มีพฤติกรรมในการเลือกรูปแบบการออมและการลงทุนคล้ายคลึงกัน โดยนิยมฝากเงินไว้กับธนาคารมากที่สุด สอดคล้องกับผลวิจัยเชิงสำรวจของสถาบันวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (เอยูโพล) (2560) และจากการศึกษาพบว่า กลุ่มแรงงานประจำมีความหลากหลายในการเลือกออมและลงทุนมากกว่ากลุ่มแรงงานไม่ประจำ อาจเนื่องมาจากกลุ่มแรงงานประจำมีการวางแผนทางการเงิน โดยจัดการกับความเสี่ยงได้มากกว่ากลุ่มแรงงานไม่ประจำ ด้วยการเลือกออมและลงทุนมากกว่า 1 รูปแบบ โดยมีการออมและลงทุนในรูปแบบระยะปานกลางและระยะยาว เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่ดีกว่าในอนาคต อันส่งผลให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินในวัยเกษียณได้อย่างไม่ยากนัก ในทางกลับกันกลุ่มแรงงานไม่ประจำที่มีการออมและลงทุนในรูปแบบระยะปานกลาง และระยะยาวก็ควรระมัดระวังเกี่ยวกับการลงทุนที่มีขนาดใหญ่ เนื่องจากมีความไม่แน่นอนด้านรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยของกองวิจัยตลาด และ กองส่งเสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน (2557)

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษา พบว่า มีกลุ่มแรงงานประมาณร้อยละ 5 ที่ยังไม่มีเงินออม จึงถือเป็นประเด็นด้านพฤติกรรมที่ต้องได้รับการแก้ไข ดังนั้น ภาครัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสนอแผนการให้ความรู้พื้นฐานทางการเงินอย่างบูรณาการ และขับเคลื่อนการดำเนินการส่งเสริมดังกล่าวให้เข้าถึงประชาชนทุกอาชีพอย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มแรงงานตลอดจนประชาชนทั่วไปได้เห็นถึงความสำคัญของการออม และสร้างวินัยอันดีทางการเงิน รวมถึงสามารถวางแผนและบริหารการเงินส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพอันส่งผลให้เกิดความมั่นคงในชีวิตตามมา

2. สำหรับแรงงานที่มีการออมเงินแล้ว พบว่า ยังมีสัดส่วนการออมและลงทุน ณ ปัจจุบันต่อเงินออมเป้าหมายหลังเกษียณอยู่ในระดับต่ำ โดยส่วนใหญ่มีเงินออมไม่เกินร้อยละ 5 ต่อเงินออมเป้าหมายฯ ดังนั้น ภาครัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายกระตุ้นการออมเพิ่มเติมทั้งภาคสมัครใจและภาคบังคับผ่านเครื่องมือต่าง ๆ เช่น การลดจำนวนเงินออมขั้นต่ำสำหรับรูปแบบที่กำหนดให้มีการออมอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน หรือการให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี สำหรับการออมและลงทุนในระยะยาว เพื่อสร้างลักษณะนิสัยและพฤติกรรมออมในระยะยาวให้เพิ่มมากขึ้น อนึ่ง การกระตุ้นเพื่อสร้างนิสัยการออมและลงทุนในระยะยาวดังกล่าวถือเป็นประโยชน์สำหรับประชาชนโดยทั่วไป เนื่องจาก ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเองได้ในวัยเกษียณ

3. จากลักษณะที่แตกต่างกันของกลุ่มแรงงาน ดังนั้น ภาครัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสนอ นโยบายการออมและการลงทุนสำหรับกลุ่มแรงงานที่แตกต่างกัน โดยจะเห็นว่ากลุ่มแรงงานประจำส่วนใหญ่มีอายุ ยังน้อย มีการตั้งเป้าหมายเงินออมหลังวัยเกษียณไว้สูงกว่ากลุ่มแรงงานไม่ประจำเป็นจำนวนมาก แต่ยังคงมีรูปแบบ การออมและการลงทุนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยมีแรงงานที่ออมเฉพาะการฝากเงินไว้กับธนาคารเป็นจำนวนมาก จึงควรเพิ่มการกระตุ้นการรับรู้เกี่ยวกับอัตราผลตอบแทนสำหรับรูปแบบการออมและการลงทุนในระยะยาว ตลอดจนควรทบทวนปรับปรุง และเพิ่มมาตรการจูงใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับการ ออมและการลงทุนในระยะยาว เพื่อส่งเสริมและจูงใจให้กลุ่มแรงงานประจำซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้มีการออมและ ลงทุนในระยะยาวตั้งแต่ช่วงวัยเริ่มต้นทำงาน อันส่งผลให้เกิดการออมและลงทุนในรูปแบบระยะยาวเพิ่มมากขึ้น สำหรับกลุ่มแรงงานไม่ประจำที่ส่วนใหญ่มีอายุมาก และมีเงินออมเป้าหมายหลังวัยเกษียณต่ำกว่ากลุ่มแรงงาน ประจำ มีการออมและลงทุนในหลากหลายรูปแบบ แต่มีการออมและลงทุนในระยะยาวน้อย ดังนั้น ภาครัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรเพิ่มรูปแบบการออมใหม่ ๆ สำหรับกลุ่มแรงงานไม่ประจำ โดยเฉพาะรูปแบบใน ระยะยาวเพื่อเติมเต็มระบบการออมเพื่อวัยเกษียณอายุ ซึ่งอาจจะมีมาตรการลดจำนวนขั้นต่ำในการออม แต่เพิ่ม จำนวนครั้งในการออมให้มากขึ้น เป็นต้น อีกทั้ง ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายแรงงานไม่ ประจำให้มากขึ้น ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการรับสมัครสมาชิก และการรับฝากเงินออม เป็นต้น

4. จากการเลือกรูปแบบการออมและการลงทุน พบว่า กลุ่มตัวอย่างแรงงานจะเลือกออมโดยฝากเงินกับ ธนาคารมากที่สุด โดยมีการออมและลงทุนในรูปแบบอื่น ๆ น้อย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างแรงงานวัยทำงานยังคง มั่นใจในสถาบันการเงินมาก เพราะมีความน่าเชื่อถือ และมีความปลอดภัยสำหรับเงินต้นที่จะนำไปออมทรัพย์ ดังนั้น ภาครัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรปรับปรุงแผนการสร้างความแข็งแกร่งให้กับองค์กรหรือสมาคม การออมที่ไม่ใช่สถาบันการเงินอื่น ๆ ให้ เป็นไปตามสถานการณ์ในปัจจุบันมากที่สุด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับ ประชาชน ตลอดจนพิจารณาแนวทางการกำกับดูแลเพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นได้อย่างยั่งยืน สำหรับธนาคารที่ ได้รับความเชื่อมั่นมากอยู่แล้วควรจะมีการส่งเสริมการตลาดและให้ความรู้ด้านการออมในระยะปานกลางและระยะ ยาวให้มากขึ้น รวมทั้งการเสนอผลตอบแทนให้สูงขึ้น เพื่อให้ประชาชนเกิดความสนใจ และมั่นใจในการออมและ ลงทุนในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หลักซึ่งเป็นการเก็บไว้ให้บุตรหลานได้มากขึ้น อีกทั้ง ประชากรวัยทำงานควรศึกษาการออมและการลงทุนรูปแบบอื่น ๆ เพื่อสามารถบริหารจัดการการออมและการ ลงทุนของตนเองให้ได้รับผลตอบแทนที่ดี มั่นคง และปลอดภัยที่สุด เพื่อเก็บไว้ใช้ในอนาคตได้ตามต้องการ

5. กลุ่มตัวอย่างแรงงานให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์เพื่อเก็บไว้ให้บุตรหลาน และเก็บไว้ใช้ในวัยเกษียณ เป็นลำดับต้น ๆ ของการออมและการลงทุนในเกือบทุกรูปแบบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างแรงงานยังคงมีการ วางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่วัยเกษียณอยู่ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในอนาคตได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างแรงงานควรเรียนรู้เกี่ยวกับการออมและการลงทุนที่เหมาะสมกับตนเอง การบริหาร

จัดการความเสี่ยงด้านการออมและการลงทุน และการหาแหล่งรายได้เพิ่มเติมก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สามารถทำให้เพิ่มการออมและการลงทุนได้ไม่น้อย

เอกสารอ้างอิง

- กองวิจัยตลาด และ กองส่งเสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. (2557). **แนวโน้มอาชีพอิสระ ในอนาคต 3 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2558 – 2560)**. (รายงานผลการวิจัย). ม.ป.ท.
- กรัณพรัตน์ ดวงใจสีบ. (2555). **พฤติกรรมกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย**. การค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กัญญารัช วงศ์ฤคา. (2557). **ว่าด้วยเรื่อง...สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และท่านจะเตรียมตัว เตรียมใจอย่างไรเมื่อวัยนั้นมาถึง?** สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2561, จาก <https://betterlifeaging.wordpress.com>
- ชานีเยษฐ์ ช่างวัฒนกุล. (2559). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนจังหวัดสตูล**. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ และ ปราโมทย์ ปราสาทกุล (2556). **ประชากรไทยในอนาคต**. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2561, จาก, <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/IPSR/AnnualConference/Conferencell/Article/Download/Article02.pdf>
- พัฒน์ ทองพิง. (2555). **การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณอายุ : กรณีศึกษาเฉพาะครูโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร**. รายงานวิจัย ทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). **การวิจัยธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร: เพชรจรัสแสงแห่งโลก ธุรกิจ.
- สถาบันวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (เอยูโพล). (2560). **สถิติการออมและการลงทุนของคนกรุงเทพฯ**. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 จาก, <https://www.bltbangkok.com/poll/4176/>
- สุพัตรา สมวงศ์ และ บังอร สวัสดิ์สุข. (2559). **ศึกษาการออมเงินเพื่อวัยเกษียณของลูกค้านาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)**. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1* (น. 767). อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรื. (2556). **การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583**. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2561 จาก, <http://social.nesdb.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรื. (2560). **ตาราง**

สถิติผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด (2547-2559). สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 จาก,
http://www.nesdb.go.th/main.php?filename=gross_regional 2561.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *การสำรวจจำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงาน และเพศ พ.ศ.*

2560. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 จาก,

<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/02.aspx>.

อำนาจ มณีศรีวงศ์กุล. (2548). *การกำหนดขนาดตัวอย่างโดยการใช้สูตรยามานะ : ที่มาและการ*

นำไปใช้. มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, 22(4),88-95

Best, John W. (1981). *Research in Education*. (3rd ed.). New Jersey: Prentice – Hall.